

2.2 Eesmärgistamine

Eesmärk püstitab seisundi, mida soovitakse teatud aja möödudes saavutada. Eesmärk keskendub reeglina positiivsele tulemusele ja sõnastamise nõuded võtab lühidalt kokku **reegel SMART** (ingliskeelne tähekombinatsioon).

SMART kehtestab selle, et eesmärk peab olema

- ✓ *specific* (spetsiifiline);
- ✓ *measurable* (mõõdetav);
- ✓ *agreed* (kokkulepitud);
- ✓ *realistic* (saavutatav);
- ✓ *timed* (ajastatud).

Eesmärkide seadmisest ja nende saavutamise tegevustest annab hea näite Saare maakonna siseturvalisuse arengustrateegia 2026–2031.

Saare maakonna siseturvalisuse arengustrateegia 2026–2031 (2025) | 5.49 MB | pdf

Arengu kavandamisel saab seada nii lühi- kui ka pikaajalisi eesmärke.

Lühiajalisi eesmärke on hea seada juhul, kui tegu on rutiinsete või traditsiooniliste ülesannetega, mis vajavad ära tegemist. Sel juhul on eesmärgid abiks motivatsiooni hoidmisel, kuna edenemise korral saab teha linnukesi eesmärkide täitmise kohta.

Kui aga eesmärgid on ambitsioonikad, siis on asjakohane seada eesmärke pikemast vaatest lähtuvalt, et püsida tegemistes järjel. Pikaajaliste eesmärkide puhul võib arengu paremaks hindamiseks kehtestada veel vahe-eesmärke, mille täitmine või täitmata jätmine näitab, kas liigutakse õiges suunas ja vajalikul kiirusel.

Peamised otsustuskohad arendustegevuses eesmärkide seadmisel on järgmised.

✕ Kui kõrgeid eesmärke seada?

- ✘ Mis on need valdkonnad ja neid kajastavad näitajad, mis võimaldavad kõige paremini avada ja hinnata arengut?
- ✘ Millistes valdkondades seada nõudlikumad, millistes tagasihoidlikumad eesmärgid?

Ülemaailmset tähelepanu on pälvinud säästva arengu eesmärgid (ka kestliku arengu eesmärgid; inglise keeles *Sustainable Development Goals*), mille puhul on tegu universaalsete eesmärkide ja näitajate kogumiga, mis kutsub üles lõpetama vaesust, võitlema kliimamuutuste ja ebavõrdsuse vastu ning kindlustama kõigile inimestele hea elukvaliteedi.

[Ülemaailmsed säästva arengu eesmärgid | riigikantselei.ee](#)

Üks tööriistu eesmärkide seadmisel on eesmärgipuu koostamine, mis aitab eesmarke planeerida ja kommunikeerida ning mõtestada nende saavutamise eeldusi ja mõju.

Eesmärgipuu struktuur | 60.15 KB | pdf

Luuakse eesmärkide hierarhia. Selleks on vaja vastata neljale küsimusele.

- ✓ Millistele eesmärkidele soovitakse keskenduda? Valida tuleb eesmärk, mis oleks inspireeriv, aga ka realistlik ja konkreetne.
- ✓ Eelduste analüüs. Millised on vajalikud eeldused eesmärgi saavutamiseks, mis peab enne toimuma?
- ✓ Tulemused ja mõju. Milliseid tulemusi ja mõjusid oodatakse pärast eesmärgi saavutamist?
- ✓ Selgitada tuleb, mida kavatsetakse mõõta, et jälgida tulemusi ja mõista, kas mõju on saavutatud.

Eesmärgipuu koostamine tähendab eesmärkide süstemaatilist seostamist nii, et selgub loogiline struktuur, kuidas alameesmärgid toetavad vahe-eesmarke ja kuidas vahe-eesmärgid viivad peamise eesmärgini.

1. Sõnastada peamine eesmärk. See on kõige kõrgem tase eesmärgipuu tipus.

Peamine eesmärk peab olema

- ✓ selge,
- ✓ mõõdetav,
- ✓ ajaliselt piiritletud,
- ✓ strateegiliselt oluline.

2. Tuvastada peamist eesmärki toetavad vahe-eesmärgid.

Need on strateegilised sammud, mis on vajalikud peamise eesmärgi saavutamiseks. Need vastavad küsimusele "Mis peab juhtuma, et peamine eesmärk oleks täidetud?".

Alati ei ole tingimata vahe- ja alameesmärke tarvis määratleda, sõltub valdkonnast ja keerukusest. Mõnikord piisab ka hierarhiast: visioon – strateegilised eesmärgid – tegevused.

3. Määratleda iga vahe-eesmärgi alla alameesmärgid.

Alameesmärgid on juba operatiivsed ja praktilised – need kirjeldavad konkreetseid tulemusi, mis peavad olema täidetud vahe-eesmärgi saavutamiseks.

4. Kontrollida loogilist seost.

Iga alameesmärk toetab vahe-eesmärki, iga vahe-eesmärk toetab peamist eesmärki. Kui tekib loogiline ahel, siis on eesmärgipuu korrektne.

Eesmärkide ambitsioonikusest sõltub see, kui palju tuleb panustada nende saavutamisse. Näiteks haldusreformi ettevalmistamise käigus koostati eesmärgipuu, kust on näha, kuidas kohalike omavalitsuste reform peaks tooma ühiskonnas kaasa suuremad muutused, milleks on mõistlikum, demokraatlikum ja säästvam riigivalitsemine ning tasakaalustatum kohalik ja regionaalne areng.

Mõistlikum, demokraatlikum
ja säästlikum
riigivalitsemine

Tasakaalustatum kohalik
ja regionaalne areng

KOV suurem roll
ühiskonnaelu
korraldamisel

Kõigi KOV üksuste
parem kohaliku elu
korraldamise
võimekus

Suuremad
valikuvõimalused kohaliku
elu korraldamisel

Suurem demokraatlik
vastutus

Suurem territoriaalne
kooskõla
asustussüsteemiga

KOV
finantsauto-
noomia kasv

Strateegilise ja
korraldusliku
juhtimise
tugevnemine

KOV teostamise
subsidiarsuse
suurenemine

Teenuste osutamiseks ja
korraldamiseks piisava
rahvastikuga sidusate valdade-
linnade moodustumine

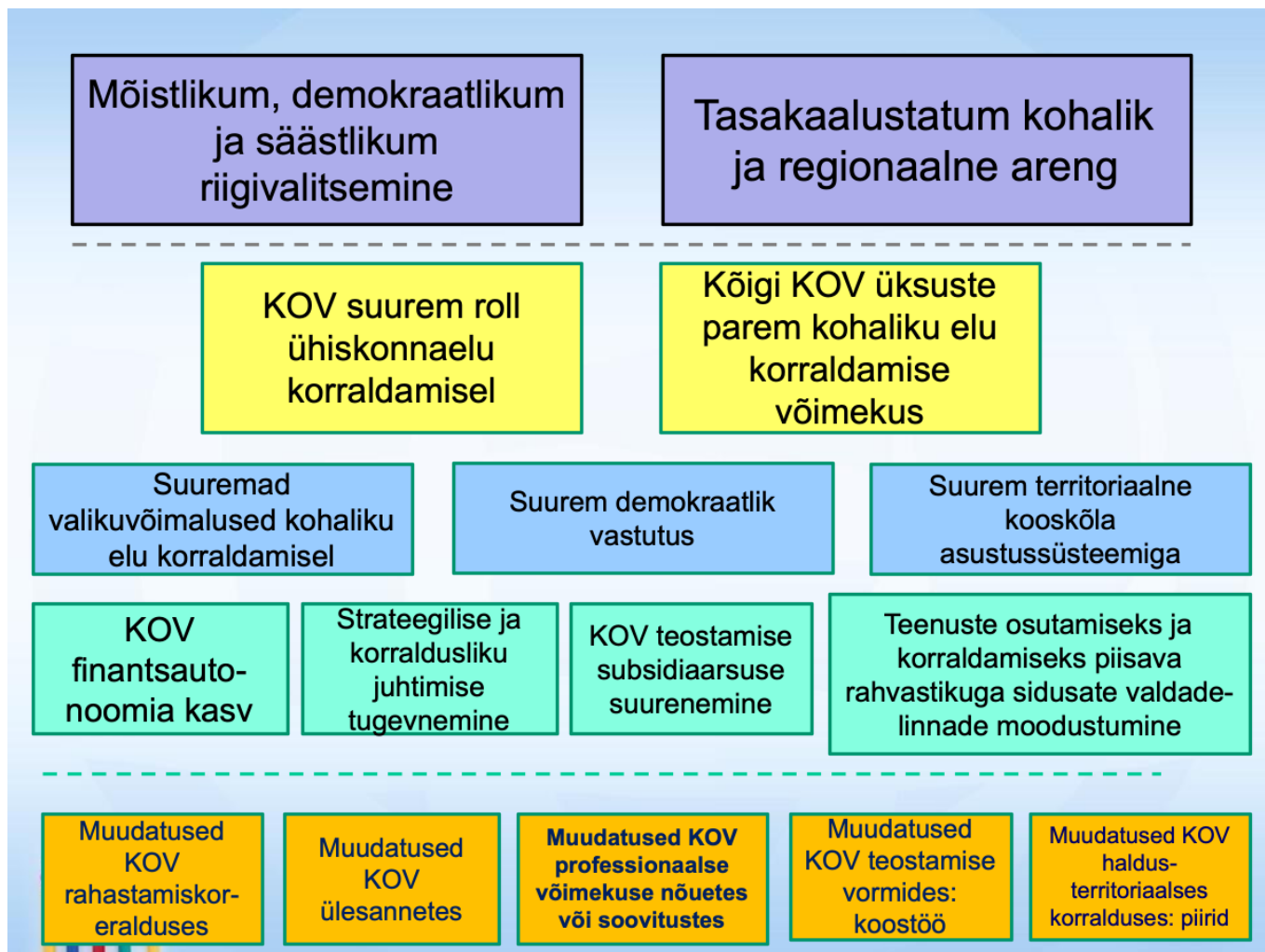
Muudatused
KOV
rahastamiskor-
eralduses

Muudatused
KOV
ülesannetes

Muudatused KOV
professionaalse
võimekuse nõuetes
või soovitustes

Muudatused
KOV teostamise
vormides:
koostöö

Muudatused KOV
haldus-
territoriaalses
korralduses: piirid

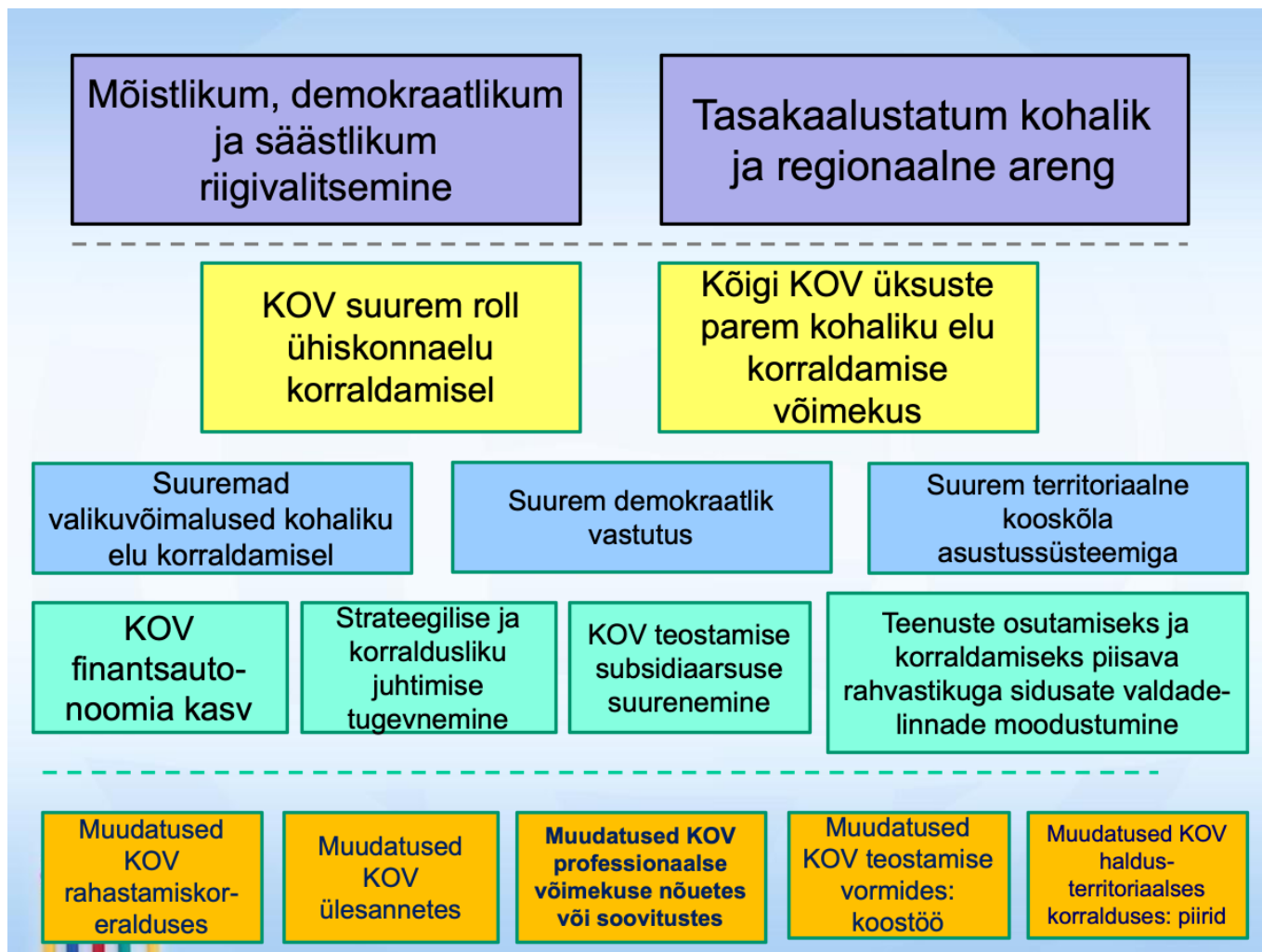

Allalaadimine

Järgmine

1 | 1

Eelmine

Joonis 5. Näide: haldusreformi eesmärgipuu

Ambitsioonikate eesmärkide seadmist piirab mõte, mis juhtub siis, kui eesmärgid jäävad saavutamata, tekib n-ö läbikukkumise risk. Et seda ei juhtuks, on vaja nende saavutamine tagada inimeste ja ressurssidega. Seega on oluline, et eesmärkide seadmisel võetaks arvesse nii olukorra analüüsi kui arutatakse ka selle üle, milline pädevus ja vahendid on kasutada täna ja tulevikus.

Eesmärkide seadmisel tuleb enesele teadvustada, et nende täitmise saavutamine on samavõrd oluline kui nende seadmine. Arendustegevus on pidev protsess, kus eesmärkide olemasolu annab võimaluse tegevusi fookuseerida, et kodusadamasse jõuda.